

Калинка Андрій

канд. с-г. наук, старший науковий співробітник

Лесик Оксана

канд. с-г. наук, старший науковий співробітник

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН
Чернівці, Україна

ІНОВАЦІЙНИЙ СЕЛЕКЦІЙНИЙ ПОДАРУНОК НАУКОВЦІВ-АГРАРНИКІВ БУКОВИНИ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА КРАЮ

На сьогоднішній день в результаті тривалої селекційно-племінної роботи науковців селекціонерів у галузі скотарства та вівчарства відбулись значні зміни за кількістю та якістю та породним станом тварин, що є найбільш актуальним для Буковинського Краю. Оскільки у зв'язку з трансформацією земель із сільгосппідприємств у приватну власність призвело до скорочення в останніх поголів'я тварин. За розрахунками поголів'я худоби, що була спочатку в агроформуваннях, повинно було б зрости у приватному секторі. Проте, у фермерських господарствах, особистих господарствах населення чисельність тварин зросла, але незначно і не компенсувала спаду допущеного в сільгосппідприємствах різних форм власності.

Таким чином, по всім категоріях господарств Чернівецької області відбулось значне скорочення поголів'я, що призвело до спаду виробництва усіх видів тваринницької продукції. Так відомо, що характерною особливістю сучасного стану галузі скотарства в на Буковині є те, що у формуванні чисельності поголів'я і виробництва продукції приходиться на особисті селянські господарства, потім на сільгосппідприємства і менша на фермерські господарства.

Тому в даний час, перед селекціонерами - науковцями Буковинської ДСГДС НААН, які ведуть наукову роботу з галузі скотарства, вівчарства покладені завдання із врахуванням різних категорій господарств, наявності в них матеріальної бази, кормових угідь, різноманітність природно – кліматичних умов, визначити з обґрунтуванням шляхів подальшого розвитку галузей. Науковці краю, рекомендують виробникам для розведення нові продуктивні типи тварин, розробляють та впроваджують у виробництво сучасні енергозберігаючі технології розведення, годівлі, та утримання великої рогатої худоби та овець в умовах регіону Буковини. Цим самим враховуючи необхідність подальшого розвитку галузей тваринництва в сучасних умовах, науковці регіональної аграрної установи пропонують виробництву нові продуктивні типи тварин, що добре пристосувалися до місцевих умов та ряд сучасних технологій виробництва тваринницької продукції в Чернівецькій області.

Так, у молочному скотарстві пропонується для розведення і утримання в лісостеповій зоні молочне поголів'я створюваної буковинської породної групи української червоно-рябої молочної породи худоби, яка є найбільш адаптованою до умов регіону. При виведенні необхідного в селекційному відношенні для області нового типу молочної худоби застосували метод складного відтворювального схрещування чотирьох порід: симентальської, монбільярдської, червоно-рябої німецької та голштинської [1, 2].

У племінних господарствах з розведення створюваної буковинської породної групи червоно-рябої молочної худоби у 2018 році роздоїли до 6 тис. кг молока і вище - 635 голів, які мали удій 6 - 7 тис. кг 63,6 %, 7 - 8 тис. кг 25,4 %, 8 - 9 тис. кг 6,2 % 10-15 тис. кг 1,8 %. Це такі великі сільгосппідприємства «Агрохолдінги» з високою інтенсивністю розвитку молочної галузі, як – ТОВ АТЗТ „Мирне”, СВК „Зоря”, ТОВ „Валевське”,

Кіцманського та ТОВ ім. Суворова Новоселицького районів Чернівецької області. Наведені вище молочні показники по надою корів свідчать про високий генетичний потенціал молочної продуктивності створюваної буковинської породної групи української червоно - рябої худоби, яка на майбутнє стане породою нової популяції, якої є в наявності 2950 корів, які необхідні для нового селекційного досягнення.

На Буковині створена вже 20 років прогресивна галузь - м'ясне скотарство з розведення створюваного буковинського зонального типу м'ясного сименталу худоби із своїм генофондом та господарсько-біологічними особливостями для розведення в усіх географічних зонах Карпат [3, 4, 5].

Особливістю селекційної роботи є те, що за материнську породу в Чернівецькій області використовували місцевих сименталів комбінованого напрямку продуктивності та сименталів з малою кровністю по голштину, які мають спадковість австрійських та австро - угорських сименталів. Теж ставилося завдання поєднати у новій популяції симентальської худоби кращі ознаки – високу м'ясну продуктивність, міцність кістяка та подовженою тривалістю використання м'ясних сименталів нової генерації та придатністю до випасання до всіх зон регіону Карпат.

З 2017 по 2019 р.р. підготовлені тварини та матеріали до апробації на селекційне досягнення про створення буковинського зонального типу м'ясного сименталу з поголів'ям 1950 голів, в тому числі 625 корів нової генерації. Худоба цього типу переважає місцевий симентал комбінованого типу за добовими приростами на 15-25% забійному виходу м'яса на 7,5-8,0%. М'ясна продуктивність бугайців за повний цикл вирощування від дати народження до 18 місяців складає 534-550 кг жива маса, добові прирости 830-900 г з витратами кормів на 1 кг приросту 7,8-9,7 кормових одиниць з собівартістю 1 ц приросту при реалізації племінного молодняка – 760 грн. та рентабельністю реалізації племінного молодняка –31%. За технологічними селекційними параметрами вирощування поголів'я буковинського типу м'ясного сименталу худоби це такі: відтворювальна здатність корів – 75-85 телят на 100 корів; рівень збереження молодняка – 94,5-96,7%; питома вага отелень без допомоги – 91,3-95,6%; вік телят при відлученні – 215-225 днів; жива маса – 395-415 кг; висота в холці – 125-128 см; обхват грудей – 179,5-181,7 см; жива маса телят при відлученні –195-225 кг.

Значна наукова селекційно - племінна робота проводиться селекціонерами і в галузі вівчарства, якими створено два типи овець для регіону Буковини [6]. Одним із селекційних досягнень є буковинський тип асканійської м'ясо-вовнової породи овець з кросбредною вовною. Продуктивність вівцематок: жива маса – 57-62 кг; довжина вовни – 11,5-14,0 см.; настриг чистої вовни – 2,8-3,0 кг; вихід ягнят на 100 вівцематок – 110-125 голів; вихід товарного молока – 80-100 кг; виробництво бринзи від вівцематки – 20-25 кг. Вівці цього типу високої та середньої вгодованість, міцної конституції. Вони переважають мінімальні вимоги до тварин племінних репродукторів за настригом вовни на 22,7-35,0%, живою масою на 7,5-16,5%, довжиною вовни на 34,4%. Завдяки високій скоростиглості, кросбредне вівчарство є важливим резервом виробництва баранини. Молодняк до 7-8 – місячноговіку досягає живої маси 35-38 кг, призбереженості 98%. Особливістю буковинського типу овець є їх висока молочність вівцематок. Селекційні стада цього типу утримуються в трьох племрепродукторах з поголів'ям 1500 голів.

Найбільш важливим є створення буковинський типу асканійської каракульської породи овець в яких продуктивність вівцематок: жива маса – 55-60 кг; вихід ягнят на 100 вівцематок – 132-142 голови; тип смушків – плоский, ребристий, жакетний; вихід смушків I сорту – 68 %; вихід товарного молока від вівцематки – 80-120 кг; виробництво бринзи – 20-30 кг. Вівці даного типу міцної конституції, мають помірно розвинутий кістяк, міцні

сухожилля та ноги. Вовна густа, еластична, вирівняна по всьому тулубу. Розподіл ягнят за смушковим типом при народженні наступний, %: плоский – 41,3-45,0; ребристий – 16,9-17,5; жакетний – 30,5-35,3; кавказький – 6,5-7,0. Селекційні стада знаходяться в 2 двох племінних фермах з поголів'ям 1000 голів.

Дуже цінним на Україні є розведення та збереження генофонду унікальної української гірсько карпатської породи овець. Так українську гірськокарпатську породу овець на Буковині розводять вгірській частині Чернівецької області. Це єдина в Україні порода універсального напрямку продуктивності з білою килимовою вовною. В породі виділено два внутріпородних типи – передкарпатський і закарпатський, які відрізняються між собою за тілобудовою і якістю вовни. Вівці Буковини мають тоншу вовну, переважно першого і другого сорту, вихід чистого волокна становить – 65-68%.

Тварни цієї породи добре пристосовані до місцевих умов, ефективно використовують природні угіддя Карпат, невибагливі, стійкі до хвороб. Продуктивність вівцематок: жива маса – 39-42 кг; настриг чистої вовни – 1,5-1,7 кг; вихід ягнят на 100 вівцематок -102-107 голів, вихід товарного молока – 40-50 кг; виробництво бринзи від вівцематки – 10-12 кг. З огляду на це вище сказане, можна відрепортувати, що селекційний подарунок селекціонерів науковців Буковини з великим досягненням вдався на теренах Буковинської землі а саме в галузі скотарства та вівчарства.

Науковці селекціонери Буковини продовжують своїми науковими розробками в галузях скотарства та вівчарства приносити свої надбання для ферм краю. Тому тісна дружба з науковцями, постійний пошук нового передового, дозволяє фахівцям і працівникам тваринництва впевнено дивитися майбутнє.

Список використаних джерел

1. Калинка А.К., Казьмірук Л.В., Лесик О.Б. Нова створювана молочна худоба нової популяції на фермах Буковини. *Аграрна наука та харчові технології*. 2018. Вип. 1(100). С. 57-71.
2. Калинка А. К., Лесик О.Б., Казьмірук Л.В. Створювана буковинська породна група червоно-рябої молочної худоби нової популяції на молочних фермах Буковини. *Таврійський науковий вісник. Сільськогосподарські науки*. 2018. Випуск № 102. С. 100-110.
3. Калинк А., Лесик О., сташко В. Нове в селекціїм'ясного скотарства Буковини. *Тваринництво України*. 2018. № 5. С. 23-30.
4. Калинка А. К., Лесик О.Б., Шпак Л.В. Нова популяція сименталівна Буковині *Таврійський науковий вісник. Сільськогосподарські науки*. 2018. Випуск № 103. С.200-208.
5. Калинка А. К., Лесик О.Б., Казьмірук Л.В. Формування племінних стад нової популяції сименталів на Буковині. *Аграрна наука та харчові технології*. 2018. Вип. 1 (103). С. 107-122.
6. Лесик О. Б., Похивка М.В. Виробництво овочевого молока та його переробка на різні кисломолочні продукти в умовах Буковини. *Вівчарство та козівництво*. 2018. Випуск 3. С. 100–109.

